

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

УДК 368:339.13(477)

В.Г. Маргасова, д-р екон. наук**М.В. Дубина**, канд. екон. наук**М.В. Туник**, аспірант

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ**В.Г. Маргасова**, д-р екон. наук**М.В. Дубина**, канд. екон. наук**М.В. Туник**, аспірант

Черниговский национальный технологический университет, г. Чернигов, Украина

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ**Viktoriia Marhasova**, Doctor of Economics**Maksym Dubyna**, PhD in Economics**Maryna Tunik**, PhD student

Chernihiv National University of Technology, Chernihiv, Ukraine

ACTUAL PROBLEMS OF THE DEVELOPMENT OF INSURANCE MARKET OF UKRAINIAN

Досліджено основні тенденції розвитку страхового ринку України з урахуванням наявної статистичної інформації щодо діяльності страхових компаній. Також було виконано порівняльний аналіз базових показників розвитку означеного ринку з аналогічними показниками інших країн, що дало можливість здійснення об'єктивного оцінювання його рівня розвитку. З урахуванням цього також виявлено проблеми функціонування страхових компаній та виконано їх систематизацію з розподілом на три групи: загальноекономічні проблеми, проблеми, що виникають у межах функціонування страхового ринку, та проблеми, що притаманні діяльності страховиків як окремих суб'єктів господарювання.

Ключові слова: страхування, страхова компанія, страховий ринок, страховий посередник, державне регулювання.

Исследованы основные тенденции развития страхового рынка Украины с учетом имеющейся статистической информации о деятельности страховых компаний. Также был выполнен сравнительный анализ базовых показателей развития данного рынка с аналогичными показателями других стран, что дало возможность осуществления объективной оценки его уровня развития. С учетом этого также выявлены проблемы функционирования страховых компаний и выполнено их систематизацию с распределением на три группы: общеэкономические проблемы, проблемы, возникающие в пределах функционирования страхового рынка, и проблемы, присущие деятельности страховиков как отдельных субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: страхование, страховая компания, страховой рынок, страховой посредник, государственное регулирование.

In the article the main tendencies of the Ukrainian insurance market development were investigated taking into account actual statistic information concerning insurance companies activity. Also, the comparing analysis of basic indexes of the mentioned market development with those of other countries was performed, which enabled the implementation of an objective evaluation of its development level. Taking into account this, also problems of insurance companies functioning were revealed and their systematization with the distribution into three groups was performed: general economic problems, problems, that arise within the functioning of the insurance market and problems inherited by insurance companies activity as separate economic entities.

Key words: insurance, insurance company, insurance market, insurance intermediary, state regulation.

Постановка проблеми. Страховий ринок є важливою складовою розвитку національної економіки будь-якої країни. Держава завжди зацікавлена у розвитку фінансових ринків загалом та ринку фінансових послуг зокрема, на якому одними з основних учасників виступають страхові компанії. Саме ці установи мають змогу перетворювати тимчасово вільні кошти фізичних та юридичних осіб у інвестиційні ресурси, які необхідні економіці, що розвивається. Діяльність страховиків має досить важливу позитивну рису, оскільки серед інших типів фінансових посередників їх можна віднести до установ, яким притаманна можливість продукувати, насамперед, довгострокові інвестиційні ресурси, дефіцит яких спостерігається в українській економіці протягом фактично всіх років незалежності нашої держави. Така ситуація призводить до підвищення рівня відсоткових ставок за такими коштами, що значно ускладнює реалізацію саме довгострокових інвестиційних проектів.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

На відміну, наприклад, від банківських установ, страхові компанії як інституційні інвестори зацікавлені у розвитку довгострокових фінансових інструментів, оскільки ці установи позбавлені значної маневреності вкладання власних ресурсів у різнобічні активи відповідно до чинного законодавства, яке чітко регламентує основні напрямки інвестування коштів зазначеними установами. Нерозвинутий фінансовий ринок країни в цілому призводить також до зростання трансакційних витрат страховиків, оскільки вимагає детального та глибшого дослідження різнобічних фінансових інструментів на предмет їх надійності, що впливає і на стійкість цих посередників. Зазначимо, що у порівнянні з більшістю інших фінансових установ страхові компанії, особливо страховики life-типу, у першу чергу, формують інвестиційні ресурси довгострокового характеру, яким не притаманна постійна загроза того, що клієнт забере свої кошти після встановленого короткострокового періоду в порівнянні, наприклад, з банківськими депозитами.

Все зазначене вище свідчить про важливість, насамперед, дослідження сучасних тенденцій розвитку страхового ринку з урахуванням загальних аспектів функціонування фінансового ринку країни. Аналіз діяльності страхових компаній дозволяє об'єктивно визначити стан вітчизняного страхового ринку, з'ясувати його місце у розвитку фінансового ринку загалом та дає можливість ідентифікувати і систематизувати загальні макроекономічні проблеми діяльності страхових компаній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти функціонування страхового ринку через його важливість для розвитку національної економіки завжди перебували у центрі уваги вітчизняних та зарубіжних учених. У період становлення в Україні ринкових механізмів господарювання питання активізації діяльності страхових компаній на фінансовому ринку країни стали дуже актуальними, що сприяло виникненню значної кількості різнобічних наукових праць, у межах яких розглядаються теоретичні та практичні засади функціонування страхового ринку як макросистеми, так і закономірності діяльності страхових компаній як окремих господарюючих суб'єктів. До науковців, які досліджували вказані проблеми, варто віднести таких: В.Д. Базилевич, Н.М. Внукова, О. Гаманкова, О. Залетов, О.А. Клепікова, С.С. Осадець, Н.М. Ткаченко, Т.В. Яворська.

Питання ідентифікації та аналізу основних проблем функціонування вітчизняного страхового ринку розглядалися у роботах Т.М. Журавель, В.П. Левченко, Н.В. Приказюк, О.О. Томіліна, О.П. Зорі.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на численні наукові напрацювання у сфері реформування страхового ринку України та дослідження його основних проблем розвитку, на наш погляд, потребують поглиблення теоретичні аспекти визначення основних перешкод, що стримують діяльність страхових компаній на фінансовому ринку країни, та здійснення їх систематизації.

Мета статті. Метою статті є дослідження основних аспектів сучасного стану розвитку страхового ринку України, ідентифікація проблем його функціонування та їх систематизація.

Виклад основного матеріалу. Отже, у першу чергу, проведемо загальний аналіз діяльності страхових компаній. У 2013 році в Україні було зареєстровано 407 страхових компаній згідно з інформацією Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацфінпослуг). Фактично протягом останніх чотирьох років, а саме з 2010 по 2013 роки, спостерігаємо в Україні поступове зменшення кількості страховиків. У 2008 році в Україні було зареєстровано найбільшу кількість зазначених установ і з того часу, за винятком 2010 року, відбувається зменшення їх чисельності. Досить важливим у дослідженні страхового ринку країни є порівняння зазначеного показника з аналогічними даними в інших країнах світу. На рис. 1 наведено інформацію про кількість страхових компаній у зарубіжних країнах.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

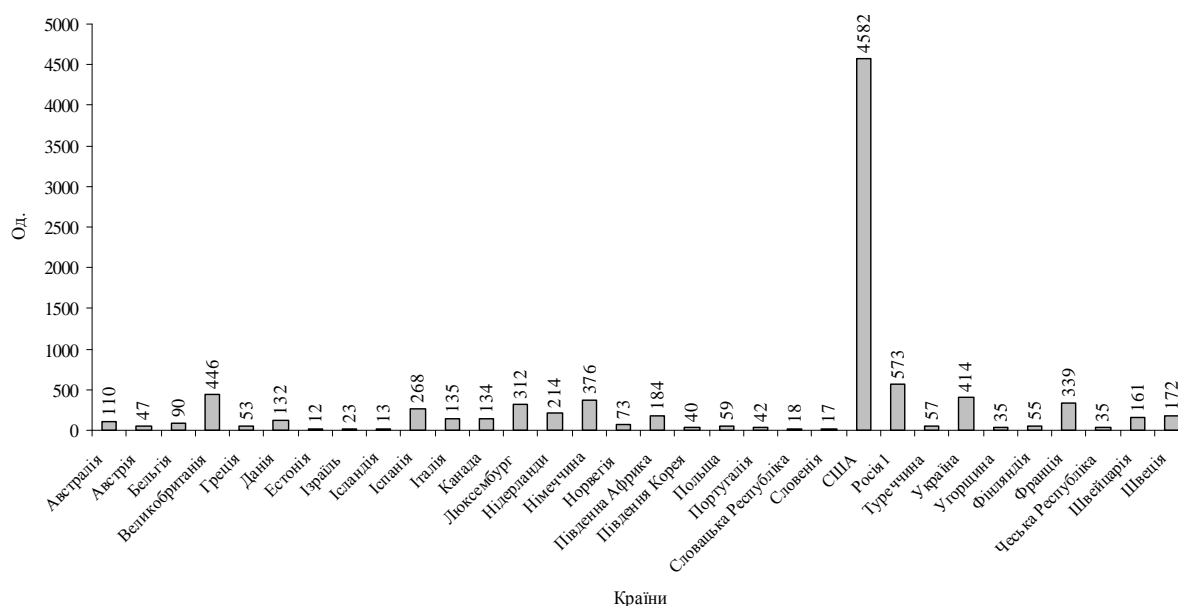

Рис. 1. Кількість страхових компаній у зарубіжних країнах у 2012 році

Отже, найбільша чисельність страховиків у 2012 році зареєстровано у США – 4582 од., Росії – 573 од., Великобританії – 446 од., Україні – 414 од., Німеччині – 376 од., Франції – 339 од. Досить дивним є той факт, що серед всіх країн, страховий ринок яких досліджувався, наша країна потрапила за кількістю страховиків до перших п'яти держав з урахуванням загальної нерозвиненості вітчизняного страхового ринку, непопулярності страхування в українському суспільстві та значно меншої кількості населення, що проживає у країні.

Серед 407 страхових компаній у 2013 році більшість з них, а саме 84,77 %, були зареєстровані як страховики «non-life» типу, тобто як компанії, що здійснюють інші види страхування, крім страхування життя. Варто зазначити, що протягом 2003–2008 років в Україні спостерігалось поступове збільшення страховиків обох видів, однак після кризового 2008 року кількість страхових компаній почала знижуватися кожного року. У 2013 році чисельність страховиків «non-life» типу становила 345 одиниць, що на 7 компаній менше показника 2012 року та фактично дорівнює даним 2004 року. Кількість страховиків «life» типу у 2013 році становила 62 компанії.

Піковими щодо зростання чисельності компаній «non-life» типу варто виділити 2007, 2008 роки. Протягом 2012–2013 років їх чисельність зменшилася на 33 страхові компанії, хоча протягом 2008–2011 років залишалася стабільною. Найшвидшими темпами чисельність компаній «life» типу збільшувалася також у 2007 та 2008 роках, проте у 2011 році їх чисельність зменшилася одразу на 8 одиниць.

У 2013 році страховими компаніями в Україні зібрано найбільшу кількість страхових премій – 28,66 млрд грн, що на 7,15 млрд грн більше аналогічного показника 2012 року та більше ніж у 3,13 рази показника 2003 року, що свідчить про досить динамічний розвиток ринку страхування в Україні протягом останніх років. Однак особливо швидкими темпами зазначений ринок зростав до 2008 року, у період з 2009 до 2013 роки діяльність страхових компаній можна охарактеризувати як стагнаційну, оскільки зазначеному періоду притаманні постійні зміни розвитку та зниження його темпів (рис. 2). Так, у 2009–2012 роках у порівнянні з даними 2008 року спостерігаємо поступове зниження обсягів страхових премій, що акумульовані страховими компаніями і лише у 2013 році, фактично через п'ять років, страховий ринок досягає та перевищує результат кризового 2008 року. Зазначимо, що для докризового періоду, тобто до 2008 року, характерним є щорічне зростання обсягів страхових премій.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

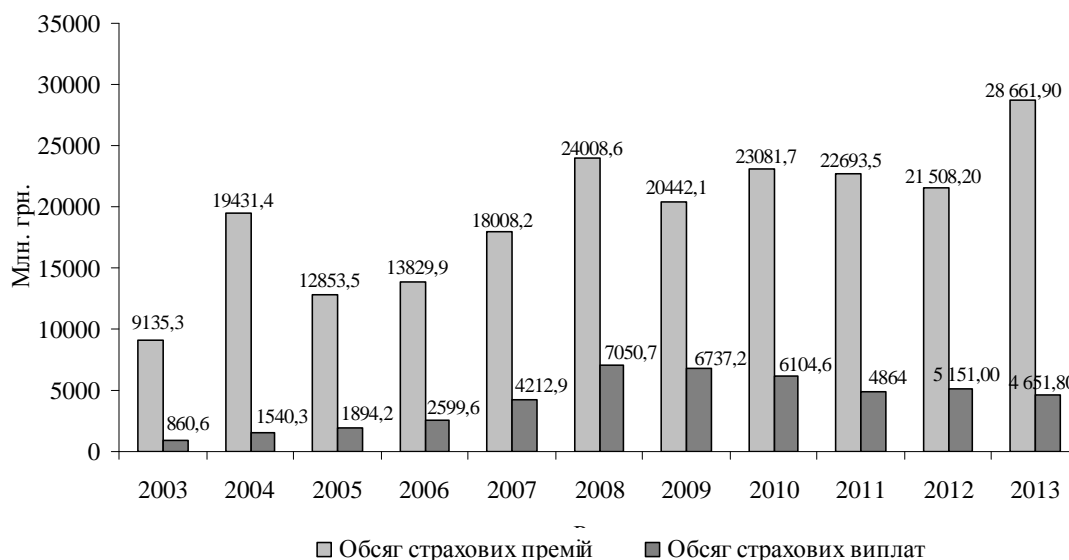

Рис. 2. Обсяги страхових премій та страхових виплат в Україні у 2003–2013 роках
Джерело: складено авторами на основі [3].

Обсяг страхових виплат, що здійснені страховими компаніями у 2013 році, становив загалом 4,65 млрд грн. Це на 500,0 млн грн менше аналогічного показника 2012 року та у 5,4 раза більше даних за 2003 рік. Одразу зазначимо, що у 2012 році з урахуванням значно меншого обсягу акумульованих страхових премій у порівнянні з 2013 роком обсяг виплат є більшим, що свідчить про ускладнення процесів виплат страхових відшкодувань клієнтам у результаті настання страхових випадків.

Взагалі, аналізуючи дані рис. 2, варто відзначити стабільну тенденцію постійного зниження обсягів страхових виплат, починаючи з 2008 року. Так, якщо обсяги страхових премій все ж таки змогли вийти на докризовий рівень, хоч і у 2013 році, то обсяги страхових виплат невпинно знижувалися й у 2013 році ненабагато перевищили дані 2007 року, для якого характерним є обсяг страхових премій загальним розміром 18,00 млрд грн. Піковим роком здійснення страхових виплат є 2008 рік, протягом якого страхові компанії виплатили компенсацій своїм клієнтам на загальну суму 7,05 млрд грн. Для докризового періоду розвитку страхового ринку притаманним є поступове збільшення страхових виплат на тлі постійно зростаючих обсягів страхових премій, що є абсолютно логічним явищем, на відміну від диспропорцій розвитку страхування, які можна спостерігати у період з 2008 по 2013 рік.

На рис. 3 наведено інформацію про обсяги страхових премій та страхових виплат, які характеризують діяльність страховиків «non-life» та «life» типів в Україні протягом 2001–2013 років. Логічно припустити, що з урахуванням лідируючих позицій за кількістю зареєстрованих компаній страховиків «non-life» типу більшість страхових премій, відповідно, і страхових виплат, у нашій державі реалізовані були цими установами. У 2013 році кількість акумульованих страхових премій страховиками «non-life» типу становила 26,18 млрд грн, або 91,4 % загального обсягу зібраних страхових премій в Україні. У 2013 році можна спостерігати активізацію діяльності страхових компаній в Україні, що дозволило цим установам отримати найбільший в історії нашої країни обсяг страхових премій. На фоні зменшення загальної чисельності страхових компаній та, відповідно, страховиків «non-life» типу, можна зробити висновок про зростання активності діяльності значної кількості страхових компаній.

Страховики «life» типу в 2013 році акумулювали страхових премій на загальну суму майже 2,5 млрд грн. Протягом всього періоду 2001–2013 років також спостерігаємо постійне зростання зазначеного показника, крім 2009–2010 років, коли складна ситуація

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

на фінансових ринках не дозволила наростити портфель страхових премій зазначеними установами. Проте протягом останніх десяти років кількість акумульованих страховими компаніями «life» типу премій збільшилася більше ніж у 33 рази, що свідчить про поступове зростання довіри населення та юридичних осіб до діяльності цих установ, але їх розвиток ще є недостатнім для нашої країни з урахуванням тенденцій функціонування страхування життя в інших країнах.

Варто зазначити стабільну динаміку зростання активів страхових компаній у 2003–2013 роках. У 2013 році загальний обсяг активів становив майже 66,39 млрд грн, що більше ніж на 10,00 млрд грн показника 2012 року та більше ніж у 6 разів перевищує аналогічний показник 2003 року. Зазначимо, що на фоні досить незначного зростання валових страхових премій у післякризовий період для активів страхових компаній характерним є досить жваве нарощення їх обсягів у 2008–2013 роках. Зокрема, при перевищенні у 2013 році валових страхових премій 2008 року на 4,65 млрд грн, активи за цей період збільшилися більше ніж на 24,00 млрд грн, що свідчить про внесення власних коштів страховиками у розвиток своєї діяльності. Найзначнішими темпами активи страхових компаній зростали у 2007, 2008, 2012 та 2013 роках. Найбільше підвищення спостерігаємо у 2013 році. Варто зазначити, що фінансово-економічна криза досить серйозно загальмувала розвиток страхового ринку та вплинула на темпи його зростання. Зокрема, у докризовий період зростання обсягів активів відбувалося швидшими темпами. Для того, щоб зазначений показник зріс на 20,00 млрд грн, страховому ринку необхідно було витратити три роки (2006–2008 роки), у післякризовий період, щоб наростити обсяги активів на аналогічну суму, вже необхідно було витратити п'ять років. Також зазначимо, що у 2009 році взагалі спостерігаємо виключно номінальне зростання активів страхових компаній, яке становило всього 40,00 млн грн.

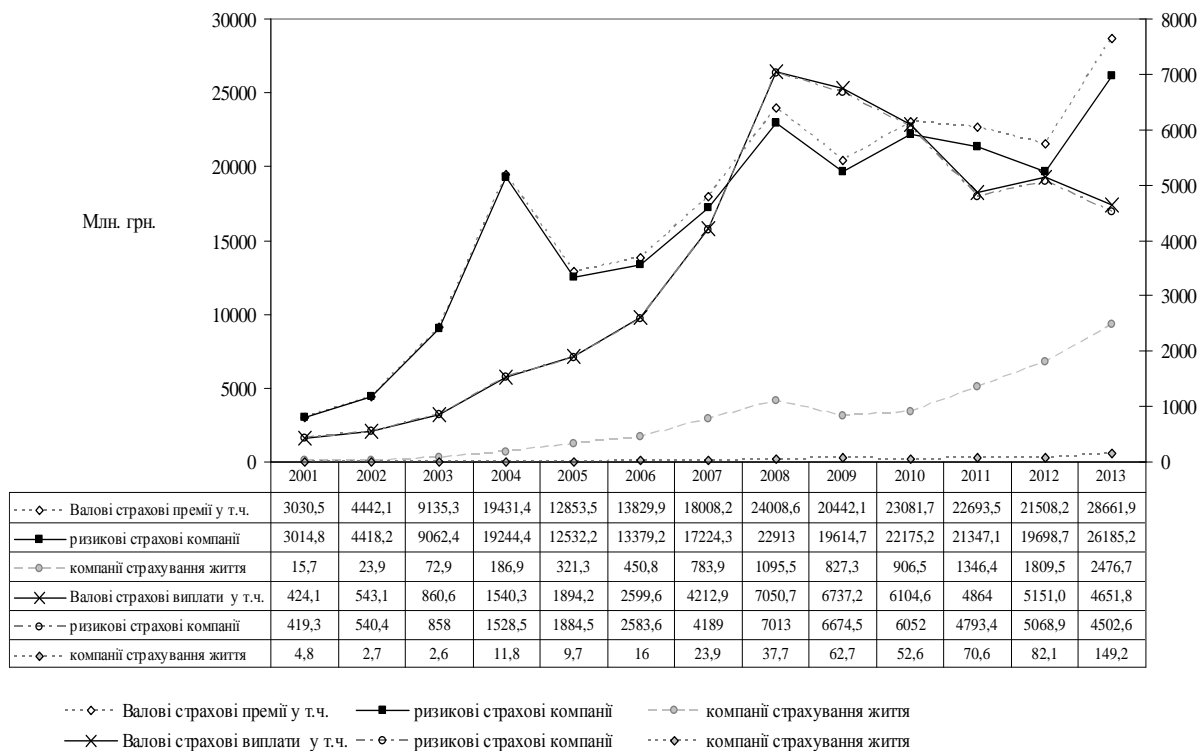

Рис. 3. Обсяги страхових премій та страховий виплат за різними типами страхових компаній у 2001–2013 роках в Україні

Джерело: складено авторами на основі [3].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Проаналізуємо обсяги страхових резервів, що сформовані страховими компаніями в Україні у 2003–2013 роках. Взагалі, страхові резерви утворюються страховиками з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування (перестраховування) і визначаються станом на кожний день [7]. На рис. 4 наведено інформацію про обсяги страхових резервів у 2003–2013 роках.

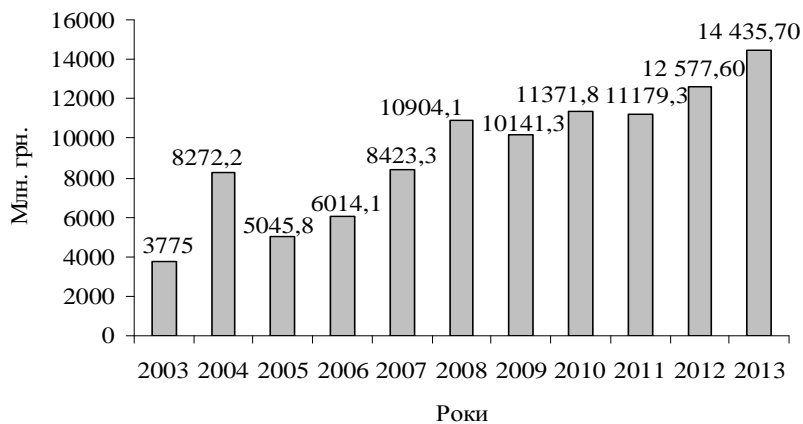

Рис. 4. Обсяги резервів страхових компаній в Україні у 2003–2013 роках

Джерело: складено авторами на основі [3].

У 2013 році загальний обсяг резервів, що сформували страхові компанії, становив 14,44 млрд грн, що на 1,88 млрд грн більше аналогічного показника 2012 року та у 3,8 більше показника 2003 року. Найбільшими темпами обсяги страхових резервів зростали у 2007, 2008 та 2013 роках. Варто зазначити, що у докризовий період зростання зазначеного показника відбувалося більш динамічніше, що пояснюється, насамперед, обсягами збільшення страхових премій та, відповідно, і зобов'язань страхових компаній. У післякризовий період спостерігаємо нестабільну тенденцію нарощення обсягів страхових резервів, яка лише у 2012–2013 році характеризується позитивними змінами.

У докризовий період, до 2008 року, страхові компанії протягом трьох років наростили обсяги страхових резервів на 5,0 млрд грн до 10,9 млрд. У післякризовий період, у 2013 році – лише 14,44 млрд грн, тобто темпи нарощення обсягів зазначених резервів на порядок знизилися, що є негативним наслідком для фінансового ринку країни та її національної економіки, оскільки значну частину страхових резервів страхові компанії мають право вкладати у різнобічні фінансові інструменти, серед яких варто відзначити депозитні рахунки, банківські метали, нерухоме майно, акції облігації.

З урахуванням проведеного аналізу сучасного стану функціонування страхового ринку в Україні, можна виділити такі основні проблеми, що систематизовані на рис. 5. Зазначимо, що нами всі ідентифіковані проблеми було розподілено на три основні групи. До першої групи ми віднесли проблеми, які є загальними стосовно страхових компаній і впливають одночасно на значну кількість різних підприємств, організацій, і в тому числі страхові установи. Особливу увагу вважаємо за доцільне зупинити на важливості макроекономічної стабільності для подальшого розвитку страхового ринку. На наше переконання, означений фактор є першочерговим і без забезпечення стабільних показників розвитку економіки країни, неможливо створити передумови для розвитку як фінансового ринку, так і страхового як його окремої складової. Помірний рівень інфляції, стабільність національної валюти є, безперечно, важливими з позиції розвитку всієї країни, у тому числі і страхових компаній. Цілком погоджуємося з думкою Т.В. Яворської щодо важливості ефективно діючого валютного законодавства. Зокрема, науковець зазначає: «особливий вплив валютне регулювання здійснює на перестрахове підприємництво. Падіння курсу національної грошової одиниці, її девальвація негативно впливають на страхове підприємництво, зокрема: істотне подорожчання іноземної валюти приводить до зрос-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

тання вартості страхових послуг, особливо страхових медичних послуг, страхових автотранспортних послуг, впливає на обсяги страхових премій з авіаційного страхування; девальвація гривні сприяє тому, що страхові компанії недоплачують суми страхового відшкодування за окремими договорами страхування, наприклад, каско страхування; різкі курсові коливання на валютному ринку позначаються на зростанні збитковості та зниженні платоспроможності страхових компаній, особливо страхових компаній життя (страхові компанії життя зобов'язані формувати страхові резерви в тій валюті, у якій несуть відповідальність перед страхувальниками і тому вимушені купувати вільноконвертовану валюту, бо страхові премії переважно сплачуються у гривнях)» [12, с. 66].

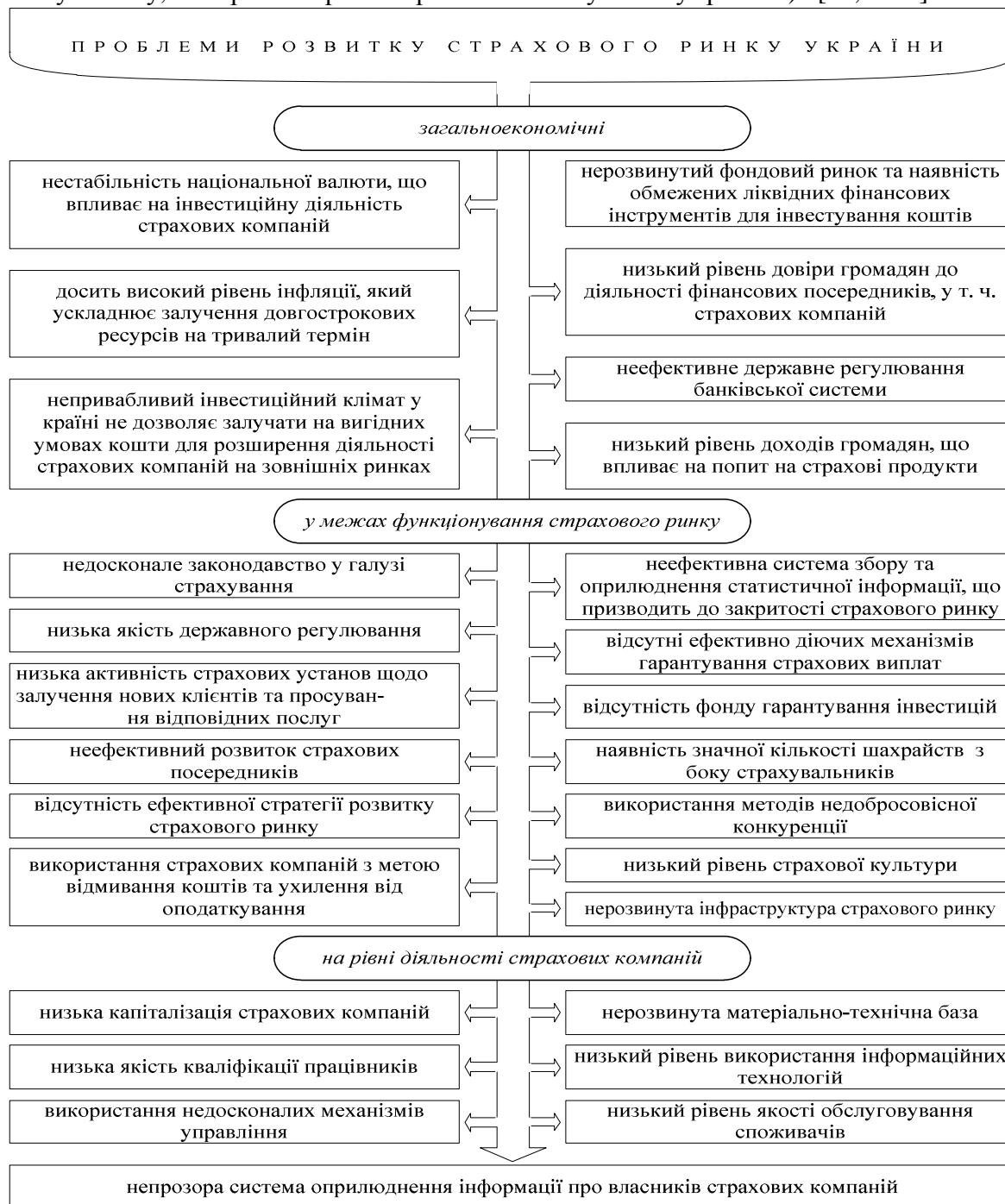

Рис. 5. Проблеми розвитку страхового ринку України

Джерело: складено авторами з урахуванням [1, с. 98; 2, с. 14; 4, с. 264–265; 5, с. 95; 6, с. 37; 9; 10, с. 93; 11, с. 299–300; 12, с. 67–68].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Друга група проблем була ідентифікована з урахуванням фактору безпосереднього зв'язку із розвитком страхового ринку. Звичайно наведений перелік проблем не є вичерпним, однак вважаємо за доцільне зазначити важливість, у першу чергу, формування дійсно ефективної системи державного регулювання страхового сектору в Україні. Загалом, ця галузь не може розвиватися самостійно без втручання держави, враховуючи, що страхові компанії працюють з фінансовими ресурсами економічних суб'єктів і така діяльність повинна підлягати регулюванню з метою недопущення шахраїв на цей ринок. Але на сьогодні система державного регулювання означеної сфери не працює ефективно. У підсумку все це призводить до зниження і так невисокого рівня довіри громадян до страховиків та їх діяльності.

Варто центральним органам влади більше повноважень у сфері регулювання страхового ринку передавати саморегульованим організаціям, надавати страховим компаніям реальні механізми впливу на функціонування страхового ринку, оскільки вони цілком у цьому зацікавлені, залишаючи за державою контроль у сферах, де страховики можуть зловживати своїм становищем. Проте реалії свідчать, що недобросовісним страховикам легше домовитися з відповідними державними органами влади, ніж зі своїми колегами, які навряд чи зацікавлені покривати прояви недобросовісної роботи своїх конкурентів. Саме балансує на мотивах та інтересах різних страхових суб'єктів, держава повинна сформувати нову політику щодо регулювання означеної сфери. Діюча система, на жаль, є неефективною.

Також вважаємо за доцільне зосередити увагу на проблемі розвитку та функціонування страхових посередників в Україні. Проблема є дуже важливою та актуальною, враховуючи ту складну ситуацію, в якій опинилися і страхові компанії, і їх клієнти через масові порушення законодавства страховими посередниками. Фактично ситуація, за якої такі особи можуть безперешкодно змінювати страхові компанії, працювати одночасно на декілька з них в однакових галузях страхування, неприпустима, оскільки створює передумови для скоєння неправомірних дій з боку таких установ.

Страхові агенти і страхові брокери безпосередньо взаємодіють з клієнтами страхових компаній, то вони фактично формують ставлення їх до страхової діяльності та спроможні створювати страхову культуру в суспільстві, що є важливою складовою розвитку страхового ринку України, враховуючи незначний рівень зацікавленості фізичних та юридичних осіб у страхуванні. Саме страхові посередники у разі якісного виконання своїх функцій створюють позитивний імідж страховому ринку і поглиблюють розуміння важливості та необхідності здійснення страхування для компенсації збитків у разі настання негативних подій у майбутньому. Однак, враховуючи важливу роль страхових посередників у формуванні цивілізованого страхового ринку в Україні, на сьогодні важливим аспектом забезпечення їх функціонування є формування адекватної сучасним реаліям державної моделі регулювання розвитку зазначених посередників з визначенням основних вимог до їх діяльності. Така державна політика повинна ґрунтуватися на принципах унеможливлення реалізації страховими посередниками явищ недобросовісної конкуренції, обману своїх клієнтів, непрофесійних відносин зі страховими компаніями тощо. Оскільки зазначені установи дійсно відіграють провідну роль у формуванні довіри клієнтів до страховиків, то їх діяльність повинна здійснюватися на засадах інформаційної прозорості, якісного обслуговування клієнтів та дотримання етичних норм поведінки при взаємодії як із страхувальниками, так і страховиками [8, с. 168].

У нашій країні склалася ситуація, за якої більшість страхових послуг реалізується через відділення та представництва самих страховиків, тобто за допомогою прямих методів продажу, проте така ситуація не притаманна розвинутих країнам, де провідну роль у продажу страхових послуг відіграють страхові посередники. Важливо усвідомлювати, що клієнти,

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

особливо фізичні особи, не завжди ідентифікують різницю між страховими посередниками та страховими компаніями, досить часто ототожнюють їх. Саме така ситуація вимагає формування належного державного регулювання та контролю з боку самих страховиків для організації ефективної роботи посередників на страховому ринку. Адже означені суб'єкти, які не професійно виконують свої обов'язки щодо клієнтів страхових компаній, як правило, можуть підірвати довіру клієнтів до страхування взагалі, що негативно впливає на ставлення юридичних та фізичних осіб до діяльності страхових компаній та на розвиток відповідного ринку загалом [8, с. 171].

Третя група проблем функціонування страхового ринку виокремлена через їх мікрохарактер і повинні вирішуватись у межах окремих страховиків. Звичайно, є проблеми серед означених загального характеру, але держава може лише відіграти допоміжну роль у їх вирішенні. Основне завдання щодо вирішення таких проблем знаходиться у компетенції страховиків як суб'єктів господарювання. Саме ці установи самі повинні бути зацікавленими у нівелюванні таких проблем, зниження впливу на їх діяльність. Вирішення проблем мікрохарактеру дозволить, насамперед, підвищити конкурентоспроможність страхових компаній. Зазначимо, що страховикам варто приділити увагу інформаційній обізнаності фізичних осіб, зокрема щодо страхових продуктів, їх переваг, тих позитивних аспектів, які дозволяє отримати страхування як метод зниження втрат від настання ризиків у різнобічних сферах функціонування сучасної людини.

Висновки. Таким чином, у межах статті було проведено аналіз сучасного стану функціонування страхового ринку України, визначено з урахуванням доступної інформації основні тенденції розвитку страхових компаній. Такий підхід дозволив у подальшому сформулювати сукупність проблем, які є першочерговими щодо вирішення з метою активізації роботи означених установ. Також всі ідентифіковані перешкоди було систематизовано та розподілено на три загальні групи: загальноекономічні проблеми, які впливають на розвиток всіх галузей та секторів національного господарства, проблеми, які є специфічними і притаманними страховому ринку загалом, та перешкоди мікрорівня, тобто конкретні проблеми окремої страхової компанії як суб'єкта господарювання. Усвідомлено у межах статті не акцентуємо уваги на заходах щодо вирішення означених проблем з метою розвитку страхового ринку, оскільки, на наше переконання, їх розроблення вимагає системного підходу до опрацювання таких напрямків, їх групування, погодження та визначення пріоритетності, що вимагає нових наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Дубина М. В. Проблеми активізації формування та залучення інвестицій у розвиток національної економіки / М. В. Дубина, Д. С. Пілевич // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – Сімферополь : Національна академія природокористування та курортного будівництва, 2014. – № 1 (26). – С. 94–101.
2. Зоря О. П. Страховий ринок України: стан, проблеми та перспективні напрямки розвитку / О. П. Зоря // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». – 2013. – № 1. – С. 12–15.
3. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-poserednicki.html>.
4. Левченко В. П. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України в умовах фінансової нестабільності / В. П. Левченко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 257–266.
5. Новіков О. Є. Перспективи розвитку страхового ринку України / О. Є. Новіков, О. Д. Сафонова // Науковий вісник МДУ ім. В.О. Сухомлинського. – 2014. – Вип. 5.2 (101). – С. 92–96.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

6. *Приказюк Н. В.* Страховий ринок України: проблеми та перспективи розвитку / Н. В. Приказюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2009. – № 111. – С. 33–37.

7. *Про страхування* [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.

8. *Роль* страхових посередників у забезпеченні зростання довіри клієнтів до діяльності страховиків / М. В. Дубина, М. В. Тунік, К. В. Білоус, Т. О. Соболева // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – Чернігів : ЧДТУ, 2014. – № 2 (74). – С. 163–172.

9. *Соболь Р. Г.* Розвиток страхового ринку України в умовах світової фінансової кризи [Електронний ресурс] / Р. Г. Соболь. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2009-2/doc/2/06.pdf>.

10. *Супрун А. А.* Проблеми розвитку страхового ринку України у посткризовий період [Електронний ресурс] / А. А. Супрун, А. С. Божкова // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер.: Економіка. – 2013. – Вип. 21. – С. 90–93. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2013_21_23.pdf.

11. *Томілін О. О.* Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України / О. О. Томілін, М. В. Фріцберг, М. Ю. Перелай // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2011. – Вип. 2, т. 1. – С. 296–300.

12. *Яворська Т. В.* Економічні інструменти державного регулювання страхового підприємництва України / Т. В. Яворська // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 3 (15). – С. 64–69.